

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-784/19

„TEAM POWER EUROPE“ EOOD

versus

Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalna agentsia za prihodite – Varna

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Administrativen sad – Varna)

Euroopa Kohtu (suurkoda) 3. juuni 2021. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Võõrtöötajad – Sotsiaalkindlustus – Kohaldatavad õigusaktid – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Artikli 12 lõige 1 – Lähetus – Renditöötajad – Määrus (EÜ) nr 987/2009 – Artikli 14 lõige 2 – Tõend A1 – Selle liikmesriigi kindlaksmääramine, kus tööandja tavaliselt tegutseb – Mõiste „sisulised tegevused, mitte üksnes sisemised haldustegevused“ – Olukord, kus renditöötajate vahendamine ei toimu selle liikmesriigi territooriumil, kus asub tööandja

1. *Sotsiaalkindlustus – Võõrtöötajad – Kohaldatavad õigusaktid – Töötajad, kes on lähetatud muusse kui tööandja asukohajärgsesse liikmesriiki – Rendiagentuur – Selle liikmesriigi kindlaksmääramine, kus tööandja tavaliselt tegutseb – Mõiste „üksnes sisemised haldustegevused“ – Renditöötajate valimist ja värbamist puudutav tegevus – Välistamine (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 987/2009, artikli 14 lõige 2)*

(vt punktid 45 ja 46)

2. *Sotsiaalkindlustus – Võõrtöötajad – Kohaldatavad õigusaktid – Töötajad, kes on lähetatud muusse kui tööandja asukohajärgsesse liikmesriiki – Rendiagentuur – Selle liikmesriigi kindlaksmääramine, kus tööandja tavaliselt tegutseb – Mõiste „sisulised tegevused, mitte üksnes sisemised haldustegevused“ – Renditöötajate vahendamine, mis toimub peamiselt nende ettevõtjate kasuks, kes asuvad muus liikmesriigis kui tööandja asukohajärgne liikmesriik – Välistamine (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 883/2004, artikli 12 lõige 1, ja määrus nr 987/2009, artikli 14 lõige 2)*

(vt punktid 48–50)

3. *Sotsiaalkindlustus – Võõrtöötajad – Kohaldatavad õigusaktid – Töötajad, kes on lähetatud muusse kui tööandja asukohajärgsesse liikmesriiki – Rendiagentuur – Selle liikmesriigi kindlaksmääramine, kus tööandja tavaliselt tegutseb – Mõiste „tööandja, kes tavaliselt liikmesriigis tegutseb“ – Tingimus – Oluline osa renditöötajate vahendamise tegevusest*

toimub nende kasutajaettevõtjate kasuks, kes asuvad ja tegutsevad nimetatud liikmesriigi territooriumil

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 883/2004, artikli 11 lõige 1 ja lõike 3 punkt a ning artikli 12 lõige 1, ja määrus nr 987/2009, artikli 14 lõige 2)

(vt punktid 52, 53, 56 ja 62–68 ning resolutsioon)

Kokkuvõte

Selleks, et asuda seisukohale, et rendiagentuur liikmesriigis „tavaliselt [...] tegutseb“, peab ta teostama olulise osa renditöötajate vahendamise tegevusest nende kasutajaettevõtjate kasuks, kes asuvad ja tegutsevad sama liikmesriigi territooriumil

Renditöötajate valimise ja värbamise tegevuse teostamisest liikmesriigis, kus rendiagentuur on asutatud, ei piisa selleks, et teda saaks pidada ettevõtjaks, kes teostab seal „sisulisi tegevusi“

Bulgaaria kodanik sõlmis 2018. aastal töölepingu Bulgaaria õiguse alusel asutatud äriühinguga Team Power Europe, kelle tegevusala on tööjõurent ja töövahendus Bulgaarias ja mujal riikides. Selle lepingu alusel renditi ta Saksamaal asuvale kasutajaettevõtjale. 15. oktoobrist kuni 21. detsembrini 2018 pidi ta töötama selle Saksamaa ettevõtja juhtimise ja kontrolli all.

Kuna Varna linna maksutalitus leidis esiteks, et Team Power Europe'i ja asjaomase töötaja vaheline otsene seos ei ole säilinud, ning teiseks, et selle ettevõtja sisuline tegevus ei toimu Bulgaaria territooriumil, jättis ta rahuldamata Team Power Europe'i taotluse väljastada tõend A1, mis tõendab, et asjaomase töötaja suhtes kohaldatakse tema rendiperioodil Bulgaaria sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte. Maksutalituse hinnangul ei kuulunud selle töötaja olukord seega määruse nr 883/2004¹ artikli 12 lõike 1 kohaldamisalasse, mille kohaselt oleks tulnud kohaldada Bulgaaria õigusakte. Team Power Europe esitas maksutalituse selle otsuse peale vaide, mis jäeti rahuldamata.

Neil asjaoludel otsustas Administrativen sad – Varna (Varna halduskohus, Bulgaaria), kellele esitatud kaebuses paluti vaide rahuldamata jätmise otsus tühistada, esitada Euroopa Kohtule küsimused asjakohaste kriteeriumide kohta, mida tuleb arvesse võtta, et hinnata, kas rendiagentuur tavaliselt teostab „sisulisi tegevusi, mitte üksnes sisemisi haldustegevusi“, selle liikmesriigi territooriumil, kus ta on asutatud, määruse nr 987/2009² artikli 14 lõike 2 tähenduses, mis täpsustab määruse nr 883/2004 artikli 12 lõiget 1. Nimelt sõltub selle nõude täitmisest Team Power Europe'i poolt, kas viimati nimetatud säte on käsitletavas kohtuasjas kohaldatav.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012 (ELT 2012, L 149, lk 4) (edaspidi „määrus nr 883/2004“). Täpsemalt on selle määruse artikli 12 lõikes 1 sätestatud, et „[i]siku suhtes, kes töötab liikmesriigis tööandja heaks, kes tavaliselt seal tegutseb, ning kelle see tööandja läheta teise liikmesriiki selle tööandja nimel tööd tegema, kohaldatakse jätkuvalt esimese liikmesriigi õigusakte, tingimusel et sellise töö eeldatav kestus ei ületa 24 kuud ning teda ei saadeta teist lähetatud isikut asendama“.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT 2009, L 284, lk 1). Selle määruse artikli 14 lõikes 2 on sätestatud, et „[p]õhimääruse artikli 12 lõike 1 kohaldamisel osutatakse sõnadega „kes tavaliselt seal tegutseb“ tööandjale, kes tavaliselt teostab sisulisi tegevusi, mitte üksnes sisemisi haldustegevusi, selle liikmesriigi territooriumil, kus ta on asutatud, võttes arvesse kõiki kõnealuse ettevõtja tegevusi iseloomustavaid kriteeriume. Asjakohased kriteeriumid peavad vastama iga tööandja spetsiifilistele iseärasustele ja tema tegevuste tegelikule iseloomule“.

Euroopa Kohus täpsustas suurkoja otsuses seoses rendiagentuuridega selles sättes ette nähtud ja määruse nr 987/2009 artikli 14 lõikes 2 täpsustatud mõiste „tööandja [...], kes tavaliselt [liikmesriigis] tegutseb“ ulatust.

Euroopa Kohtu hinnang

Kõigepealt tõlgendas Euroopa Kohus viimati nimetatud sätet grammatiliselt ja märkis, et rendiagentuuri iseloomustab hulga tegevustega tegelemine, mis hõlmab renditöötajate valimist, värbamist ja vahendamist kasutajaettevõtjatele. Euroopa Kohus märkis sellega seoses, et kuigi renditöötajate valimise ja värbamise tegevusi ei saa lugeda „üksnes sisemisteks haldustegevusteks“ selle sätte tähenduses, ei piisa nende tegevuste teostamisest liikmesriigis, kus rendiagentuur on asutatud, et teda saaks pidada ettevõtjaks, kes teostab seal „sisulisi tegevusi“. Nimelt on renditöötajate valimise ja värbamise tegevuste ainus eesmärk see, et rendiagentuurid saavad hiljem need töötajad kasutajaettevõtjatele vahendada. Euroopa Kohus märkis sellega seoses, et kuigi renditöötajate valimine ja värbamine aitavad tõepoolest kaasa rendiagentuuri käibe tekkimisele, kuna need tegevused kujutavad endast hädavajalikku eeltingimust töötajate hilisemaks vahendamiseks, tekib tegelikult käive üksnes renditöötajate vahendamisest kasutajaettevõtjatele nendega sel eesmärgil sõlmitud lepingute täitmiseks. Nimelt sõltub rendiagentuuri tulu kasutajaettevõtjatele vahendatud renditöötajatele makstud tasu suurusest.

Seejärel tuletas Euroopa Kohus seoses kõnealuse sätte kontekstiga meelde, et olukord, kus teise liikmesriiki tööle lähetatud töötaja suhtes jäävad kehtima esimese liikmesriigi õigusaktid, kujutab endast erandit üldreeglist, mille kohaselt kohaldatakse liikmesriigis töötava või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva isiku suhtes selle liikmesriigi õigusakte³. Seepärast tuleb sellist olukorda reguleerivat sätet tõlgendada kitsalt. Seda silmas pidades ei saa nimetatud erand olla kohaldatav rendiagentuuri suhtes, kes ei vahenda liikmesriigis, kus ta on asutatud, mitte ühelgi juhul või vahendab kõigest tähtsusetul määral töötajaid samas liikmesriigis asuvatele kasutajaettevõtjatele. Lisaks toetavad direktiivis 2008/104⁴ ette nähtud mõistete „rendiagentuur“ ja „renditöötaja“ määratlused niivõrd, kui need rõhutavad rendiagentuuri tegevuse eesmärki, samuti tõlgendust, mille kohaselt saab sellist ettevõtjat pidada ettevõtjaks, kes teostab oma asukohaliikmesriigis „sisulisi tegevusi“, üksnes juhul, kui ta teostab seal olulises osas renditöötajate vahendamise tegevust nende kasutajaettevõtjate kasuks, kes tegutsevad samas liikmesriigis.

Lõpuks märkis Euroopa Kohus asjaomase sättega taotletava eesmärgi kohta, et määruse nr 883/2004 artikli 12 lõikes 1 sisalduvat erandit, mis kujutab endast teenuste osutamise vabadust kasutavatele ettevõtjatele antud eelist, ei tohi kasutada rendiagentuurid, kes suunavad renditöötajate vahendamise tegevuse täielikult või peamiselt ühte või mitmesse muusse liikmesriiki kui see, kus nad on asutatud. Vastupidine lahendus võib ajendada neid ettevõtjaid rakendama *forum shopping'*ut ja alustama oma tegevust liikmesriigis, kus kehtivad nende suhtes kõige soodsamad sotsiaalkindlustuse õigusaktid. Lõpptulemusena võib selline lahendus vähendada liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemidega tagatud kaitse taset. Lisaks rõhutas Euroopa Kohus, et nimetatud ettevõtjatele sellise eelise andmine võib moonutada konkurentsi erinevate võimalike töösuhtevormide vahel, andes eelise renditöö kasutamisele võrreldes ettevõtjatega, kes värbavad oma töötajad otse ja kelle töötajad on kindlustatud selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis, kus nad töötavad.

³ Sätestatud määruse nr 883/2004 artikli 11 lõike 3 punktis a.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/104/EÜ renditöö kohta (ELT 2008, L 327, lk 9).

Euroopa Kohus järeldas, et liikmesriigis asutatud rendiagentuur peab selleks, et asuda seisukohale, et ta selles liikmesriigis „tavaliselt [...] tegutseb“, teostama olulise osa renditöötajate vahendamise tegevusest nende kasutajaettevõtjate kasuks, kes asuvad ja tegutsevad sama liikmesriigi territooriumil.